

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ХНМУ
протокол від 29.08.2025 р. № 13

Введено в дію
наказ ХНМУ
від 29.08.2025 № 190

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію та проведення
практичної підготовки здобувачів вищої освіти
Харківського національного медичного університету

Харків - 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про організацію та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти розроблено у відповідності до Закону України «Про вищу освіту», інших нормативно-правих актів, що визначають порядок організації та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти (далі — здобувачів) у Харківському національному медичному університеті (далі — ХНМУ).

1.2 Практична підготовка — одна із форм організації освітнього процесу та обов'язкова складова освітньо-професійних програм вищої освіти, спрямована на завершення формування набутих компетентностей та отримання досвіду їх застосовування, оволодіння сучасними формами організації праці, обладнанням, пристроями і технологіями відповідно до спеціальності, ознайомлення з умовами провадження професійної діяльності.

1.3 Метою практики є удосконалення та розвиток у здобувачів професійних вмінь приймати самостійні рішення, інтегрувати фахові знання, уміння, розвивати основні практичні навички в умовах майбутньої практичної роботи.

1.4 Здобувачі проходять практичну підготовку відповідно до навчального плану та графіку освітнього процесу протягом навчального року.

1.5 Практична підготовки здобувачів ХНМУ, залежно від спеціальності та виду практики, проводиться на відповідних кафедрах та Філії «Університеська лікарня» ХНМУ, у закладах охорони здоров'я, закладах надання соціальних послуг, соціального захисту населення різних форм власності, органах державного управління та органах місцевого самоврядування, які забезпечують розвиток сфери охорони здоров'я, закладах освіти тощо.

2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ТЕРМІНИ ТА ЇХ СКОРОЧЕННЯ

2.1 У цьому положенні використовуються терміни та їх визначення:

База практики — організації, підприємства, установи, які надають здобувачам можливість проходження практичної підготовки та забезпечують виконання вимог програми освітнього компоненту щодо практичної складової навчання.

Освітній компонент (далі - ОК) з практичної підготовки — складова освітньої програми, яка забезпечує набуття здобувачами необхідних знань, умінь та навичок, передбачає чітке визначення результатів навчання та форм контролю їх досягнення.

Керівники практичної підготовки/координатори клінічного навчання — науково-педагогічні працівники (НПП) кафедр ХНМУ, які призначаються наказом по університету для проведення керівництва практикою на базах практики.

Група здобувачів освіти – кількість здобувачів, які формуються відділом практики для проходження практичної підготовки на базах практики.

3. ВИДИ І ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ

3.1 Види, обсяги та терміни проведення практичної підготовки визначаються освітньо-професійними програмами, що відображається в навчальних планах і графіку освітнього процесу.

3.2 Зміст і послідовність практичної підготовки визначаються освітньо-професійною програмою та програмою ОК з практичної підготовки відповідно до стандартів вищої освіти за спеціальностями.

3.3 Програми/силабуси ОК з практичної підготовки розробляються відповідальними кафедрами, розглядаються методичним кабінетом Навчально-наукового інституту якості освіти ХНМУ та затверджуються у встановленому в ХНМУ порядку.

3.4 В програмах/силабусах ОК з практичної підготовки визначаються її мета, завдання, рекомендації щодо формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

4. БАЗИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ

4.1 Практична підготовка здобувачів ХНМУ проводиться на базах практики, що забезпечують виконання програм ОК з практичної підготовки.

4.2 Практична підготовка здобувачами здійснюється на базі однієї або декількох клінічних установ залежно від їх профілю, а також від програм ОК з практичної підготовки.

4.3 Базами практики можуть бути організації, підприємства, установи різних форм власності як в Україні так і за її межами, які мають належні умови для проведення практики, з якими укладаються договори про її проведення. Тривалість дії договорів погоджується сторонами і може визначатися на різні періоди.

4.4 Здобувачі мають право самостійно, за погодженням відділу виробничої практики та відповідних кафедр, пропонувати місце проходження практики за умови реалізації програми ОК з практичної підготовки з подальшим укладанням договору.

4.5 Бази практики для виконання програми ОК з практичної підготовки мають відповідати наступним вимогам:

- здійснювати професійну діяльність, яка відповідає спеціальностям та освітньо-професійним програмам підготовки здобувачів у ХНМУ;
- мати в наявності необхідне обладнання, відповідні відділення, підрозділи, лабораторії, діагностичні кабінети тощо;
- забезпечити доступ до документації, матеріально-технічних засобів та інформаційних ресурсів закладу;

- мати в штаті кваліфікованих співробітників для здійснення керівництва/клінічної супервізії практикою здобувачів залежно від виду практичної підготовки;

- забезпечити безпекові умови під час проходження практичної підготовки здобувачів та гарантувати наявність захисних споруд, що відповідають нормам відповідно до чинного законодавства України.

4.6 Визначення Баз практики здійснюється відділом виробничої практики в тому числі за поданням кафедр університету, які відповідають за проведення практичної підготовки.

4.7. Іноземним здобувачам дозволяється проходити практичну підготовку у закладах охорони здоров'я за кордоном за умови виконання вимог програми ОК з практичної підготовки та надання підтверджуючих документів.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

5.1 Організаційні заходи, що забезпечують проведення практичної підготовки у ХНМУ:

- розробка Положення про організацію та проведення практичної підготовки здобувачів ХНМУ;
- розробка програм/силабусів ОК з практичної підготовки здобувачів відповідно до освітньо-професійних програм, що ґрунтується на відповідних стандартах вищої освіти підготовки фахівців;
- визначення відповідальних кафедр за проведення практичної підготовки здобувачів, оформлених наказом.
- формування груп для проведення практичної підготовки (1 група - до 30 здобувачів освіти);
- укладання договорів з Базами практик;
- надання інформації керівникам Баз практики щодо обсягів, напрямів, термінів практичної підготовки здобувачів;
- підготовка звітів за результатами проведення практичної підготовки.

5.2 Програма/силабус ОК з практичної підготовки - є основними організаційно-методичними документами, що регламентують діяльність здобувачів і керівників практичної підготовки/координаторів клінічного навчання.

5.3 Наказом ректора ХНМУ про проведення практичної підготовки здобувачів визначаються:

- База та терміни проведення практичної підготовки;
- склад груп здобувачів на період проходження практичної підготовки;
- керівники практичної підготовки/координатори клінічного навчання практичної підготовки на Базах від кафедр.

5.4 Загальна організація практичної підготовки здобувачів покладається на відділ виробничої практики.

5.5. Відповідальність за проведення практичної підготовки здобувачів покладається на завідувачів відповідальних кафедр.

5.6 Контроль за проведенням практичної підготовки здобувачів здійснює проректор з науково-педагогічної роботи.

5.8 Організація проходження медичного огляду здобувачів відділом виробничої практики.

5.9 Керівник відділу виробничої практики:

- готує проекти договорів з Департаментами охорони здоров'я та керівниками Баз практики про співпрацю щодо проведення практичної підготовки здобувачів ХНМУ.

- готує проекти наказів щодо організації, проведення практичної підготовки та розподілу здобувачів на Баз практик;

- здійснює контроль за розробкою програм/силабусів ОК з практичної підготовки відповідальними кафедрами університету;

- погоджує умови проходження практичної підготовки на Базах практики;

- визначає кількість здобувачів для проходження практичної підготовки на Базах практики;

- проводить організаційні збори зі здобувачами та відповідальними кафедрами щодо проходження практичної підготовки;

- повідомляє здобувачам про систему звітності з практики;

- забезпечує керівників практичної підготовки/ координаторів клінічного навчання, здобувачів необхідною документацією;

- здійснює контроль за проведенням практичної підготовки, аналізує та узагальнює її результати, отримує звіти від відповідальних кафедр щодо проходження практики та готує підсумковий звіт про її проведення для розгляду на ректораті.

5.10 Декани факультетів:

- інформують здобувачів щодо термінів та порядку проходження практичної підготовки;

- контролюють проходження здобувачами медичного обстеження та наявність особистих медичних книжок перед проходженням практичної підготовки;

- здійснюють контроль за проходженням практичної підготовки здобувачів;

- контролюють своєчасне складання здобувачами заліків/диференційованих заліків з практичної підготовки;

- заслуховують звіти кафедр про проведення практичної підготовки здобувачів на Вченій раді факультету.

5.11 Кафедри, які є відповідальними за проведення практичної підготовки здобувачів:

- пропонують заклади для проходження практичної підготовки та надають підтверджуючі документи про відповідність Баз практики вимогам програми ОК з практичної підготовки;

- надають кандидатури викладачів для здійснення керівництва практичної підготовки на Базах практики;

- забезпечують розробку та оновлення програм/силабусів ОК з практичної підготовки та своєчасне надання їх до відділу виробничої практики, затверджених відповідно до встановленого в університеті порядку.
- готують інструкції, методичні рекомендації для здобувачів щодо ведення звітної документації з практичної підготовки;
- інформують здобувачів щодо мети, змісту практики, оформлення необхідних документів, системи звітності, приймають залік/диференційований залік з практики;
- співпрацюють з Базами практики у напрямку оновлення програм ОК з практичної підготовки та організовують періодичні зустрічі з керівництвом для отримання зворотного зв'язку щодо результативності практичної підготовки на Базах практики;
- обговорюють підсумки та аналізують виконання програм практичної підготовки на засіданнях кафедр;
- надають звіти про проходження практичної підготовки здобувачів до відділу виробничої практики по завершенню практики;
- звітують на засіданнях Вченої ради факультету про результати проведення практичної підготовки здобувачів.

5.12 Керівник практичної підготовки/координатор клінічного навчання здобувачів від кафедри:

- налагоджує та підтримує комунікацію з безпосередніми керівниками/клінічними супервізорами від Бази перед початком та впродовж всієї практики;
- перед початком практики проводить інструктаж здобувачів з охорони праці, техніки безпеки, перевіряє наявність особистих медичних книжок;
- доводить до відома здобувачів зміст програми ОК з практичної підготовки та систему звітності: оформлення щоденників, виконання індивідуальних завдань, кваліфікаційних робіт тощо;
- забезпечує здобувачів навчально-методичною документацією (направлення, програми ОК, форму щоденників (Додаток 1), індивідуальні завдання, теми кваліфікаційної роботи, методичні вказівки тощо);
- контролює своєчасне прибуття здобувачів до місць проходження практичної підготовки;
- здійснює контроль за виконанням програми ОК з практики та термінами її проходження;
- забезпечує дотримання здобувачами вимог трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку, повідомляє про порушення трудової дисципліни завідувача кафедри, керівника відділу виробничої практики;
- разом з керівником практики від Бази забезпечує високу якість проходження практичної підготовки здобувачами;
- перевіряє та візує щоденники практичної підготовки, виконані індивідуальні завдання, кваліфікаційні роботи здобувачів тощо;
- приймає залік/диференційований залік, оцінює результати практичної підготовки здобувачів, вносить оцінки до відомостей ПНД і ОД;

5.13 Керівники практичної підготовки на Базах практики.

5.13.1 Керівництво практикою здобувачів на Базах практики здійснюють: загальний керівник від Бази, безпосередній керівник/клінічний супервізор від Бази та керівник від кафедри.

5.13.2. Загальний керівник від Бази практики - призначається наказом керівника організації, підприємства, установи (директор, медичний директор, головна медична сестра тощо):

- організовує проходження практики на Базі та контролює її відповідність програмі ОК і термінам проведення практики;
- проводить інструктаж здобувачів з охорони праці і техніки безпеки, контролює його дотримання;
- спільно з керівником/координатором практичної підготовки від університету організовує, за необхідності, ротацію здобувачів на робочих місцях;
- звітує перед керівником організації, підприємства, установи про хід і підсумки проходження практичної підготовки здобувачами.

5.13.3. Безпосередній керівник/клінічний супервізор практичної підготовки на Базі:

- призначається наказом керівника закладу з числа найбільш досвідчених фахівців, який має відповідну кваліфікацію залежно від спеціальності та виду практики:
- забезпечує безпосереднє керівництво/клінічну супервізію практикою здобувачів на робочих місцях;
- забезпечує необхідні умови на кожному робочому місці для формування компетентностей та досягнення результатів навчання у відповідності з програмою ОК з практичної підготовки;
- планує та забезпечує діяльність здобувачів на робочих місцях під час практики;
- контролює дотримання здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку, техніки безпеки, виконання вимог програми освітнього компоненту відповідно до рівня очікуваних та досягнутих результатів виробничої практики;
- веде облік присутності здобувачами на робочих місцях під час проходження практичної підготовки;
- негайно доповідає загальному керівнику практики від Бази і керівнику від університету про всі порушення здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку, техніки безпеки, невиконання програми ОК з практичної підготовки;
- надає письмові характеристики виробничої діяльності кожного здобувача під час проходження практики.

5.14 Здобувачі під час проходження практичної підготовки на базах практики зобов'язані:

- до початку проходження практичної підготовки своєчасно пройти медичне обстеження та мати при собі оформлені особисті медичні книжки;

- обов'язково бути присутніми на зборах з питань організації та проходження практичної підготовки;
- отримати у керівника практичної підготовки від кафедри: направлення на практику, програму/силабус ОК з практичної підготовки, форму щоденника, інструкції, методичні рекомендації щодо оформлення всіх необхідних документів, теми індивідуальних завдань, теми кваліфікаційних робіт тощо відповідно до програми ОК;
- своєчасно прибути на Базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою ОК та вказівки керівників практики;
- вести щоденник практики та іншу звітну документацію, передбачену програмою ОК з практики;
- суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- не розголошувати конфіденційну інформацію;
- своєчасно оформити звітну документацію (щоденник, що містить цифровий звіт, характеристику, підписи, печатки; індивідуальні завдання, кваліфікаційні роботи тощо);
- своєчасно скласти залік/диференційований залік з практичної підготовки.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

6.1 Підведення підсумків практики здійснюється за наявності всіх необхідних звітних документів, передбачених програмою ОК з практичної підготовки, підписаних загальним, безпосереднім керівником/клінічним супервізором від Базу практики.

6.2 Залік/диференційований залік здобувачі складають в останній день практики на відповідних кафедрах університету або на Базах практики керівнику від кафедри або комісії, до складу якої входять керівник практики від кафедри та керівники від бази практики.

6.3. Оцінювання рівня засвоєння здобувачами практичних навичок здійснюється з використанням критеріїв відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти в Харківському національному медичному університеті.

6.4. Оцінка за складену практичну підготовку вноситься до відомості, індивідуального навчального плану здобувача, до журналу обліку успішності та враховується стипендіальною комісією при визначенні стипендії.

6.5. Здобувачі, які не виконали програму ОК з практичної підготовки у повному обсязі, мають можливість відпрацювати пропущені години практичної підготовки за окремим графіком, відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять.

6.6. Підсумки практичної підготовки здобувачів заслуховуються та обговорюються на засіданнях кафедр, Вчених рад факультетів та на ректораті.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Всі зміни та доповнення до даного Положення або затвердження нової редакції «Положення про організацію та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти Харківського національного медичного університету» затверджуються Вченою радою та вводяться в дію наказом ректора.

7.2. З моменту затвердження в установленому порядку нової редакції «Положення про організацію та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти Харківського національного медичного університету» попереднє втрачає чинність.

Керівник

Антоніна ЗАМАЗІЙ

**Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет**

**ЩОДЕННИК
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Спеціальність «_____»

Курс _____

Вид практики _____

Здобувача освіти _____

Факультету _____ Групи _____

Термін практики з «___» _____ 20__ р. по «___» _____ 20__ р.

База практики (повна назва) _____

Місце проходження практики (адреса) _____

Керівник практичної підготовки /координатор практичного навчання від кафедри: _____

(посада, ПІБ, підпис, назва профільної кафедри)

Загальний керівник практичної підготовки від бази практики: _____

(посада, ПІБ, і)

Безпосередній керівник/клінічний супервізор практичної підготовки від бази практики: _____

(посада, ПІБ, і)

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали загального керівника від бази)

Печатка від бази практики

ІНСТРУКТАЖ
з охорони праці та техніки безпеки

короткий зміст інструктажу
Заповнюється відповідальною кафедрою

Дата проведення інструктажу: «__»_____20__ р.

Інструктаж провів керівник практичної підготовки від кафедри _____ / _____
(підпис) (ПІП)

Інструктаж засвоїв здобувач вищої освіти _____ / _____
(підпис) (ПІП)

Орієнтована структура залікового кредиту з _____		
№ з/п	Зміст практичної підготовки	Кількість годин
<i>Заповнюється відповідальною кафедрою</i>		

Перелік практичних навичок	
№	Вміння та практичні навички
<i>Заповнюється відповідальною кафедрою</i>	

Робочі записи під час практики		
Дата, час	Зміст та об'єм виконаної роботи	Виконана навичка / маніпуляція
День 1 _____._____._____. Р. години	<i>Заповнюється здобувачем освіти</i>	

Підпис безпосереднього керівника/
 клінічного супервізора практичної підготовки (від бази практики) _____
 Підпис керівника практичної підготовки від кафедри _____

Зведений цифровий звіт про проходження практичної підготовки

Здобувача освіти з _____ курсу
 _____ факультету _____ група _____

№ з/п	Перелік навичок та вмінь	Кількість навичок	Виконано
-------	--------------------------	-------------------	----------

Заповнюється відповідальною кафедрою та здобувачем освіти

Підпис керівника практики від кафедри _____

Загальна характеристика

Здобувача освіти _____ курсу _____ факультету

Прізвище _____
 Ім'я _____
 По батькові _____
 Практика в якості _____
 База практики _____
 Термін практики _____

Текст характеристики заповнюється безпосереднім керівником від бази практики

Підпис безпосереднього керівника/клінічного супервізора
 практичної підготовки (від бази практики) _____

Дата _____

Підпис _____
 (загального керівника від бази практики)

М.П. бази практики